

De Vier V's

Hoewel het inrichten van een plek, gebied of route altijd maatwerk is, blijken er een aantal basisvoorwaarden te zijn waar een openbare ruimte aan moet voldoen om een 'Prettige Plek' te zijn; een gebruikte en gewaardeerde openbare ruimte. Wij noemen ze De Vier V's: Veiligheid, Variatie, Verblijf en Verplaatsing. De invulling hiervan is een samenspel tussen architectuur, stedenbouw, landschapsarchitectuur, verkeer, beheer en meer.

Veiligheid

In een veilige omgeving weten mensen zich beschermd tegen (potentieel) gevaar door menselijk handelen. Hoewel sociale veiligheid geen doel op zich is, is het misschien wel de belangrijkste voorwaarde voor een goed gebruikte openbare ruimte, want plekken waar men zich niet veilig voelt, zullen worden gemeden of bezoekers zullen er zo kort mogelijk blijven.

Praktijk

- Zien en gezien (kunnen) worden geeft een veilig gevoel; situeer plekken zoveel mogelijk in het zicht van woningen waar in potentie 24 uur per dag mensen aanwezig zijn.
- Je moet ergens veilig en prettig kunnen verblijven én komen; veilige routes, ook als het donker is.
- Openbare ruimte en objecten zodanig ontwerpen dat ze gemakkelijk schoon te houden zijn en waardoor ongewenst gebruik wordt voorkomen.

Variatie

Iedereen bevindt zich graag in een aantrekkelijke omgeving. Mensen beoordelen die via de zintuigen, waarbij het 'zien' veruit het belangrijkste is. Mensen houden van variatie; ze genieten ervan als er steeds weer iets nieuws te ontdekken valt of ze nu zitten, staan of lopen.

Praktijk

- Veel details en afwisseling vanuit het gezichtspunt van de gebruiker van de plek, zoals gevarieerde en gedetailleerde gevels.
- Gevarieerd groen, water, kunst, geurende planten, fontein en kleur hebben een positief effect op de beleving van de openbare ruimte.
- Geluidsoverlast en stank beperken een positieve beleving: pleinen en parken afschermen van verkeer door gebouwen of robuust groen.

Verblijf

Wat is er fijner dan even op een bankje te kunnen zitten om op je afspraak te wachten, de omgeving in je op te nemen of naar mensen te kijken? Omdat de meeste mensen niet lang willen of kunnen staan, is voldoende zitgelegenheid een cruciale factor voor het gebruik van de openbare ruimte.

Praktijk

- Iedereen houdt van een aantrekkelijk uitzicht. Zorg voor zitgelegenheid op bijvoorbeeld groen of mooie architectuur, maar vooral: op andere mensen.
- Iedereen wil overwegend in de zon zitten, dus zitgelegenheid op het zuiden en westen richten. Bij voldoende ruimte ook bankjes in de schaduw voor hete dagen.
- Zitgelegenheid heeft in ieder geval een rugleuning en bij voorkeur ook armsteunen. Koude en harde zitoppervlaktes, zoals van beton, zijn onprettig.
- Als het mogelijk is om vlakbij de zitplek iets te eten of te drinken te kopen, zal men geneigd zijn langer te blijven; dit kan op zichzelf al een 'trekker' van een locatie zijn.

Verplaatsing

Zowel voor functionele ('van A naar B') als recreatieve verplaatsingen te voet en met de fiets is (verkeers)veiligheid essentieel. Voor kinderen zijn drukke (spoor)wegen barrières en voor ouderen is de angst om te vallen een belangrijke reden om niet meer naar buiten te gaan.

Praktijk?

- In het gebied tussen drukke wegen en railinfrastructuur liggen zo groot mogelijke aaneengesloten woongebieden, met speelgelegenheid per 'blok'.
- Netwerken van comfortabele, logische en snelle fiets- en wandelverbindingen, waardoor de auto minder wordt gebruikt.
- Comfortabele voet- en fietspaden: voldoende breed, obstakelvrij en met een vlakke en stroeve ondergrond, zodat deze ook toegankelijk zijn voor mensen met kinderwagen of rolstoel.
- Recreatieve wandel- of looproutes lopen door een aantrekkelijke omgeving en bieden voldoende keuzemogelijkheden (een andere route 'heen' dan 'terug').

Als ontwerper dien je elk plan of ontwerp te beoordelen aan de hand van deze vier basisvoorwaarden. Het is daarnaast ook essentieel dat je driedimensionaal naar een plan kijkt en je inleeft in de gebruiker alsof hij, in al zijn verscheidenheid, al door het gebied loopt, fietst, zit of er 'iets doet'. Hiermee wordt voorkomen dat het een ontwerp vanuit een helikopterview wordt.